Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

29 ЯНВАРЬ 1970 й. 5-йил чиқиши. ПАЙШАНБА № 24 (1090). БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Коммунистик қурилиш йўлларида биз, Ленин сўзлари билан айтганда, жуда катта иш қилишимиз, шу вақтга қадар сарф қилингандан кўра анча кўп меҳнат сарф қилишимиз керак бўлади.

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ «ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА» ТЕЗИСЛАРИДАН).

СУРАТДА: Меҳнат Қизил байроқ орденли Тошкент тўқимачилик комбинати 2-йигирув фабрикасининг чевар ўровчиси, коммунистик меҳнат зарбдори Людмила Васильева.

М. Нуриддинов фотоси.

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИДА—ЗАРБДОР МЕҲНАТ!

ТОШКЕНТ ШАҲАР САНОАТ КОРХОНАЛАРИ, ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ ТАШКИЛОТЛАРИ, ЛОЙИҲА ИНСТИТУТЛАРИ, ТРАНСПОРТ, АЛОҚА, МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ 1970 ЙИЛ УЧУН

социалистик мажбуриятлари

Бутун Совет халқи қатори Тошкент шаҳри меҳнаткашлари ҳам мамлакатимизнинг халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида эришилган улкан ютуқлардан, шунингдек жаҳон пролетариатининг доҳийси, дунёда биринчи социалистик давлатнинг асосчиси В. И. Ленин туғилган куннинг яқинлашиб келаётган 100 йиллигидан руҳланган ҳолда беш йилликнинг сўнгги йилига, Совет Иттифоқи улуғ Ватан урушида эришган тарихий ғалабанинг 25 йиллиги нишонланадиган йилга қадам қўйдилар.

Шаҳар саноат корхоналари, қурилиш-монтаж ташкилотлари, лойиҳа институтлари, транспорт, алоқа ва маиший хизмат кўрсатиш ташкилотларининг коллективлари давлат планларини бажаришнинг, илмий техника тараққиётини кучайтиришнинг, меҳнат унумдорлигини ва ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг муҳим вазифаларини бажариш, беш йилликнинг сўнгги йилини муваффақиятли якунлаш учун ўз зиммаларига қуйидаги социалистик мажбуриятларни оладилар.

Саноат бўйича

Маҳсулот реализацияси бўйича йиллик планни 28 декабргача бажарамиз. Меҳнат унумдорлигини топшириқда белгиланганидан 0,2 процент зиёдроқ оширамиз. Меҳнатни ташкил этишни янада такомиллаштириш, янги техника, илғор технологияни жорий этиш, иқтисодий ишларни яхшилаш ҳисобига планга қўшимча равишда тўрт миллион сўмдан зиёд фойда олинишини таъминлаймиз.

Деярли 20 номдаги янги машиналар ва ускуналар ишлаб чиқаришни ўзлаштирамиз.

Жумладан, ЭР-4-1 пилталаш машинаси, 2-УССМ универсал сушилкаси, СВХ пахта сепаратори, 3-КВ тола конденсери, 50 от кучли тракторга ўрнатиладиган, тўрт қаторда ишлайдиган пахта териш машинаси, кенг қаторларни қамраб оладиган ОВХ-14 чанглагичи ишлаб чиқариш ўзлаштирилади.

ЭР-260-4-2 пилталаш машинаси, ТКС-132-1 пилталашпишитиш машинаси ва РКС-132 маркали шиша толага мосланган йигириш-пишитиш машинаси, РП-6 ротацион типидаги кўчма компрессор станциясининг тажриба нусхалари тайёрланади. 2 ТЭТОЛ магистрал тепловозларини ремонт қилишни йўлга қўйиш, 800 га яқин юксак унумли ускуналарни ўрнатиш, камида 100 та прогрессив технологик жараёнларни ишлаб чиқаришга жорий этиш ҳамда бир мингдан зиёд мавжуд станок ва машиналарни модернизация қилиш.

Аҳолининг кенг истеъмол молларига ўсиб бораётган талабларини қондириш мақсадида кийимларнинг янги 200 моделини, пойафзалнинг 135 янги моделини, мебелнинг янги уч хили ва бошқа кенг истеъмол маҳсулотлари ишлаб чиқаришни ўзлаштирамиз.

Маҳсулот сифатини яхшилаш ва уни биринчи тақдимдаёқ топшириш бўйича белгиланган тадбирларни ишлаб чиқаришга жорий этишни давом эттирамиз. Моддий-техника ва меҳнат ресурсларидан фойдаланилишда коллективларнинг тежамкорлик учун курашини кучайтириб ва 2 минг тонна қора металл, 100 тонна рангли металл, 20 миллион киловатт-соат электр қуввати тежалишини таъминлаймиз.

Республикамиз ва мамлакатимиздаги илғор корхоналарнинг ютуқларини кенг пропаганда қилиш ҳисобига шаҳримиздаги саноат корхоналарида меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бўйича 2,5 миллион сўм йиллик шартли тежам берадиган 2,5 мингга яқин тадбирнинг ишлаб чиқилиши ва жорий этилишига эришамиз.

Ишлаб чиқариш процессларини бундан буён янада механизациялаш, автоматлаштириш, айниқса қўшимча операцияларни ва юк ортиш-тушириш ишларидаги жараёнларни механизациялаштириш ва автоматлаштиришга рационализаторларнинг бутун эътиборини қаратиб ва уларнинг активлигини кучайтириб, киритилган таклифларнинг мумкин қадар кўпроқ қисми жорий этилишига ҳамда йилига тўрт миллион сўм шартли тежам олинишига эришамиз.

Қурилиш-монтаж ташкилотлари бўйича

Қурилиш-монтаж ишлари йиллик планини 27 декабргача бажарамиз. Бунинг учун фан ва техника ютуқларини, новаторлар ва илғор ишчиларнинг тажрибасини ишлаб чиқаришга кенг жорий этамиз, ишлаб чиқариш процессларини автоматлаштирамиз ва механизациялаштирамиз. Меҳнатни ташкил этишни яхшилаш, қурилишни индустрлаш ва механизациялаш даражасини ошириш, илғор меҳнат методлари ва аккорд-мукофот системасини, меҳнатни илмий асосда ташкил этишни жорий этиш ҳисобига меҳнат унумдорлигини планда белгиланганлигига нисбатан 2 процент зиёдроқ оширамиз.

Қурилиш-монтаж ишлари таннархини планда белгиланганидан 0,2 процент зиёд камайтирамиз, рационализаторлик таклифларини жорий этиш ҳисобига эса камида 5 миллион сўмлик иқтисодий тежам олинишига эришамиз.

Уй-жойларни фойдаланишга топшириш йиллик планини 25 декабргача бажарамиз.

Мактаб бинолари қурилиши 9 ойлик планини 25 августгача, йиллик планни эса 25 декабргача бажарамиз.

Мактабгача болалар муассасалари, соғлиқни сақлаш, савдо, маданий-маиший хизмат объектлари ва саноат корхоналарининг 1970 йил давлат планида кўзда тутилган муддатларда юқори сифатли қилиб қуриб битказиб ишга туширамиз.

Биринчи кварталда В. И. Ленин музейи филиалини, Тошкент политехника институти механика факультети, Тошсовет номидаги касалхона биноларини, 1 сентябргача эса Тошкент Давлат университети бош корпусини, декабрь ойида темир йўл вокзалини фойдаланишга топширамиз.

Лойиҳа ташкилотлари бўйича

Лойиҳа-қидирув ишлари йиллик планини 25 декабргача уддалаймиз.

1971 йил қурилиш объектларини 1 сентябрга қадар лойиҳа-смета ҳужжатлари билан таъминлаймиз.

Ҳисоблаш ва графика ишларини механизациялаш ҳисобига лойиҳалаштириш ишларида меҳнат унумдорлигини планда кўзда тутилганига нисбатан 6,8 процент зиёдроқ оширамиз.

Лойиҳа қидирув ишлари таннархини планда белгиланганига қўшимча равишда 0,5 процент камайтирамиз. Саноат корхоналари лойиҳасига янги техникани, ишлаб чиқаришни комплекс автоматлаш ва механизациялашни, иқтисодий жиҳатдан самарали ҳисобланган қурилиш конструкциялари ва материалларини жорий этамиз. Уй-жойлар, маданий-маиший объектлар лойиҳасини тузишни иқлим шароитларини ва миллий анъаналарини ҳисобга олган ҳолда такомиллаштирамиз.

Қўлдан чиқарилаётган лойиҳа-смета ҳужжатлари сифатини ошириш йўли билан рекламациялар келишини ва экспертиза эътирозлари бўйича лойиҳаларни қайта тузиш ҳолларини мумкин қадар камайтирамиз.

Қурилиш материаллари саноати корхоналари бўйича

Йиллик планни 28 декабргача бажариб, йил охиригача планга қўшимча равишда 200 минг сўмлик маҳсулот, шу жумладан 1 миллион дона ғишт, 2 минг квадрат-метр уйлар олдини безаш учун ишлатиладиган керамика, 60 тонна дренаж қувури, 300 кубометр керамзит, 1200 квадрат-метр мармар плиталари етказиб берамиз.

Планга қўшимча 20 минг сўм фойда оламиз. Меҳнат унумдорлигини планга қўшимча 0,3 процент оширамиз. Биринчи ғишт заводлари бошқармасида ғишт тахлайдиган автоматни ишлаб чиқаришга жорий этамиз. Тошкентдаги 1, 5-ғишт заводлари бошқармаларида иккита думалоқ печда ғиштни олдиндан тахлаб ўрнатишни ўзлаштирамиз, ёқилғи ва электроэнергия сарфини 0,5 процент камайтирамиз.

Тошкент тажриба-механика заводида контроль вагонеткалардан ғишт туширадиган автоматни оммавий равишда ишлаб чиқаришни ўзлаштирамиз.

Тўрт ойлик планни 22 апрелга қадар бажарамиз.

«Главстройиндустрия» корхоналари бўйича

Маҳсулотни реализация қилиш йиллик планини 28 декабргача бажариб, планга қўшимча 150 минг сўмлик материаллар ишлаб чиқарамиз.

Янги техникани жорий этиш, ташкилий-техника тадбирларини амалга ошириш, ускуналар ва механизмлардан фойдаланиш коэффициентини ошириш, иш вақтидан унумли фойдаланиш ҳисобига меҳнат унумдорлигини ўстириш топшириғини 0,6 процент ошириб адо этамиз.

Янги техника ва технологияни жорий этиш бўйича қуйидаги тадбирларни амалга оширамиз:

— Темир-бетон колонналар, ҳамда темир-бетон буюмлари заводлари учун махсус машиналар ишлаб чиқариш мақсадида универсал жиҳозлар формаларини, шунингдек қирқ тонна юк кўтарадиган ЭПТ-40-206 прицепларини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш.

— рельефли пайвандлаш ва деталларни штамповка қилишни жорий этиш

— йилига 6 минг тонна маҳсулот берадиган металл конструкциялар цехини фойдаланишга топшириш.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот таннархини янада камайтириш ҳисобига планга қўшимча равишда 45 минг сўм фойда оламиз ва 35 тонна цемент, 180 тонна металл, 240 кубометр ёғоч-тахта, 92 минг киловатт-соат электр қуввати тежаб қоламиз.

Коммунал хўжалик бўйича

Шаҳар аҳолисига коммунал хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида янги объектларни ишга тушириш ва эскиларини реконструкция қилиш йўли билан водопровод билан таъминлашни 63,6 процентга, канализация — 60,9 процентга, марказий иситиш системасига улаш даражасини 60,6 процентга, иссиқ сув билан таъминлашни 33,3 процентга, газлаштириш даражасини 77,4 процентга етказамиз.

Ҳар бир киши ҳисобига кундалик сув сарфини 1969 йилдаги 250 литрдан 300 литрга етказамиз. Шаҳар водопроводи қувватини кунига юз минг куб метр сув берадиган даражада оширамиз. Жумладан 20 апрелгача водопровод қуввати 75 минг кубометр оширилади ва водопровод тармоқлари 70 километр узайтирилади.

Шаҳар канализацияси тозалаш иншоотларининг қуввати яна кунига 100 минг кубометр сув ўтказадиган даражада оширилади ва канализация тармоқлари ҳамда коллекторлар 50 километр, шу жумладан, 20 апрелга қадар 10 километр узайтирилади.

Газлаштирилган квартиралар сонини 220 мингтага, газ тармоқлари узунлигини 865 километрга етказамиз.

Уй-жой фондларини, мактаблар ва мактабгача болалар муассасалари биноларини, соғлиқни сақлаш объектларини ремонт қилиш бўйича пудрат ишлари беш йиллик планини муддатидан илгари адо этиб, планга қўшимча ўн миллион сўмлик иш бажарамиз.

Темир йўл транспорти бўйича

Давлат юкларини жўнатиш йиллик планини муддатидан илгари бажариб, йил охиригача камида 150 минг тонна юк ортамиз.

Юк ва йўловчилар ташиш давлат планини 25 декабргача бажарамиз.

Ички резервларни ишга солиш, меҳнатни илмий асосда ташкил этишни ва илғор технологияни жорий этиш ҳисобига темир йўл бўлими бўйича иш унумдорлигини 1969 йилдагига нисбатан камида 4 процент оширамиз.

Юк автотранспорти бўйича

Автомобилларда юк ташиш тўрт ойлик планини 22 апрелгача, йиллик планни 24 декабргача ва беш йиллик планни 5 декабргача бажарамиз.

Йиллик планга қўшимча 370 минг тонна, беш йиллик планга қўшимча 1,5 миллион тонна халқ хўжалик юкларини ташиб берамиз.

Меҳнат унумдорлигини ўстириш планини бир ярим процент ошириб бажарамиз, 300 та рационал маршрутни ўзлаштириб, йилига 100 минг сўм шартли тежам берадиган 250 та рационализаторлик таклифини ишлаб чиқаришга жорий этамиз.

Электр транспорти бўйича

Аҳолига транспорт хизмати кўрсатишни янада яхшилаш мақсадида трамвай линияларини 15,2 километр узайтирамиз, жумладан Куйбишев шоссеси бўйлаб 6 километр узунликдаги трамвай линиясини ишга туширамиз.

Артиллерия ва Самарқанд кўчалари участкасида трамвай линияларини ётқизиб ишга туширамиз.

Навоий кўчасида ҳамда 19-маршрутни Охунбобоев майдонидан Студентлар шаҳарчасигача узайтириш учун Бешёғоч кўчасида трамвай линияси қурилишини тугаллаймиз.

Лисунов кўчаси бўйлаб саккиз километр узунликда трамвай линиясини ётқизамиз, Б. Хмельницкий кўчаси бўйлаб Шота Руставели кўчасидан аэропортга қадар беш километр узунликдаги троллейбус линиясини тортамиз, шунингдек, Волгоград — Ш. Руставели кўчасидан Сергелига қадар 30 километр узунликдаги троллейбус линияси қурилишини тугаллаймиз. Қатортол кўчасида шаҳар чегарасига қадар троллейбус линияси тортамиз.

Йўловчиларга жамоат транспорти хизмати маданиятини оширамиз. Планга қўшимча равишда трамвайларда 2 миллион кишини, троллейбусларда бир миллион, автобуслар билан 10 миллион кишини ташиймиз. 1971 йилга қадар электр транспортида йўловчи ташишни йилига 225 миллион кишига етказамиз троллейбус ва трамвайлардан фойдаланиш коэффициентини яхшилайимз.

Пассажир автобус транспорти бўйича

Молиявий-иқтисодий кўрсаткичларнинг бажарилиши таъминланади, автобус паркларидан фойдаланиш коэффициенти яхшиланади, йўловчиларга хизмат кўрсатиш маданияти кескин оширилади ва автобуслар ҳаракати графигига қатъий риоя қилинади.

Шаҳарни ободонлаштириш бўйича

В. И. Ленин марказий музейи биноси атрофини обод қиламиз.

В. И. Ленин номли ҳиёбон (Титов кўчасидан К. Маркс кўчасигача) қурилишини тугаллаймиз ва обод қиламиз. Шунингдек, В. И. Ленин номидаги проспект қурилишини (Титов кўчасидан София кўчасигача) тугаллаймиз.

Университет кўчасида Қишки спорт саройи атрофини ободонлаштиришни тугаллаймиз.

Ленинград кўчасида Владимир Ильич Ленин проспектидан ўтадиган ер ости йўлини қурамиз.

Шаҳарни янада ободонлаштириш ва аҳолига транспорт хизматини яхшилаш, шунингдек ҳаракат хавсизлигини ошириш мақсадида қуйидаги объектлар қурилади ва ишга туширилади:

— Луначарское шоссесида ер ости йўли, Халқлар дўстлиги проспектида Оқтепа каналига кўприк, Пушкин кўчасида Салор каналига кўприк;

— Студентлар шаҳарчаси майдонларни ободонлаштириш ва у ерда Владимир Ильич Ленинга ҳайкал ўрнатиш;

Шаҳардаги 200 кўчани капитал ремонт қилиш ва ободонлаштириш.

—Ленин, Ленинград, Энгельс, Пушкин, Т. Шевченко К. Маркс, («Революция хиёбони»дан еросги йўлкасигача) кўчаларини, Оққўрғон, Дархон, Гидрогант, Шайхонтовур каналларини реконструкция қилиш.

«Роҳат» боғ-кўлини тўла ободонлаштирамиз ва унинг биринчи навбатини фойдаланишга топширамиз.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бўйича

Маиший хизмат кўрсатиш тармоқларини ва ҳажмини янада кенгайтириш, ишлаб чиқаришни марказлаштириш, ихтисослаштириш ва механизациялаш, ишлаб чиқариш майдонларини кенгайтириш, маиший хизмат кўрсатишнинг янги формалари ва турларини ўзлаштириш ва аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини, маданиятини яхшилаш ҳамда буюртмаларнинг бажарилиши муддатини қисқартириш учун қуйидаги мажбуриятларни оламиз:

2368 квадрат-метр янги ишлаб чиқариш майдонлари ўзлаштирилади, энг янги ускуналар ўрнатилган ҳамда эркаклар ва аёллар салонидан иборат бешта намунали сартарошхона ташкил этилади, якка буюртмалар бўйича кийим тикадиган иккита ателье мураккаб буюртмаларни бажарадиган биринчи классга ўтказилади. Бундан ташқари кийимларнинг 140 модели, қўлда тўқиш бўйича 10 янги модель, трикотаж полотнодан 12 модель ва пойафзалнинг 30 янги модели ишлаб чиқилади ҳамда жорий этилади; мўйна буюмлар тикиш участкаси ташкил этилади, рангли суратга оладиган фотосалонлар тармоғи кенгайтирилади ҳамда Никоҳ уйи ҳузурида қисқа метражли фильмларни суратга олиш ташкил этилади.

Биринчи кварталда олтита корхона планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги шароитида ишлашига ўтказилади, маиший хизмат корхоналарида 200 янги технологик ускуна ўрнатилади.

Шаҳар партия ташкилоти активи шаҳар саноат корхоналари, қурилиш-монтаж ташкилотлари, лойиҳа, институтлари, транспорт, алоқа ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ташкилотларининг коллективлари социалистик мусобақани янада кенг тус олдирадилар ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига олган мажбуриятларини ғоят баланд руҳ билан меҳнат қилиб бажарадилар ҳамда шу йўл билан мамлакатимизда коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш ишига муносиб ҳиссаларини қўшадилар деб ишонч билдиради.

ҲАЛ ЭТИЛМАГАН МАСАЛАЛАРГА ЭЪТИБОР

«Главташкентстрой» автомобиль хўжаликлари, авторемонт заводи ва транспорт бошқармасининг ўқув комбинати партия хўжалик активи йиғилишида муҳим масала муҳокама қилинди.

Беш йилликнинг тўртинчи йилида ўн икки автомобиль хўжалигидан фақат учтаси —1,4 ва 12-автобазалар йиллик планни бажарди. Бошқарма бўйича план 92,2 процентни ташкил қилди. 3,2 миллион тонна қурилиш материаллари жойларга етказиб берилмади. Автомобиль ва бошқа ремонт ишлари плани ҳам бажарилмади.

Юк автомобилларининг ремонт плани бажарилмаслигига жуда сабаб кўп. Бу ерда юк ортиш ва тушириш ишларининг яхши ташкил қилинмаслиги туфайли автомобиль ремонти ҳам чўзилиб кетди. Автомашиналар ўз вақтида жойларга етказиб берилмади. Хўжаликларда прицеплардан яхши фойдаланмаслик, вақтдан унумли фойдаланмаслик туфайли кўпчилик вақтларда машиналар бекорга чопди. Шофёр ва авторемонтчиларнинг етишмаслиги ҳам ишга салбий таъсир қилди.

Қолоқликнинг асосий сабабларидан бири автомобиль хўжаликларининг қиш мавсумига яхши тайёрланмаганлигидадир. Автомобиль ремонти заводида ремонт яхши ташкил қилинмаган. Янги маркадаги автомобилларни ремонт қилиш эса мутлақо эътибордан четда қолган. Шунингдек ремонт сифати ҳам ниҳоятда паст.

Автомобилчиларнинг 1969 йилдаги камчиликлари ҳақида докладчи ва музокарада қатнашган Каспаров, Крилов, Горохина, Максимов, Бадасьянц, Малишев, Акульшин, Подковиров ва бошқа ўртоқлар сўз юритиб, автомобиль хўжаликларидаги мавжуд резервларни ҳам айтиб бердилар.

Нотиқларнинг сўзига кўра ўтган йили автомобиль хўжаликларида 72 минг автомобиль линияга чиқмади. Агар бу резервдан фойдаланилганида фақатгина 3,2 миллион тонна юк ташилмай қолмас, балки планга қўшимча 2 миллион тонна юкни ташиш мумкин бўлар эди.

Барча прицеплар ишга солинганда эса қўшимча равишда 316 минг тонна юкни жойларга етказиш учун имконият туғилар эди.

1969 йили барча автомобиль хўжаликларида 5917 ишчи куни прогул қилинди.

Агар партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, автобазаларнинг раҳбарлари прогулчиларга қарши курашни кучайтириб, меҳнат интизомини яхшилашганда эди, қурилиш майдонларига кўпгина юк етказиб бериб, автомобиллар ремонти ниҳоясига етказилган бўлар эди.

Масалан, юкларни қайтариб келишдек фактларни олиб кўрайлик, 1969 йили 17531 кубометр юк қайтарилди. Буларнинг ҳаммаси юк ташиш графигининг яхши ташкил қилинмаслиги, қурилиш майдонларига темир-бетон ва товар бетонни етказиб бериш кўнгилдагидек йўлга қўйилмаслиги туфайлидир. Агар бу ишга барҳам берилганда автомобилчилар йил мобайнида қўшимча 43827 тонна юк ташишлари мумкин эди. Бизда ҳали фойдаланилмаган жуда кўпгина резервлар бор.

Актив қатнашчилари шу резервлар билан биргаликда социалистик мусобақани ташкил этишдаги хатоларни ҳам таъкидлаб ўтдилар.

Афсуски, барча автобазаларда ҳам бунга яхши тушунишмайди. Жойларда моддий рағбатлантириш фондидан тўғри фойдаланилмаяпти. Агар бу фондлардан тўғри фойдаланилганда, бошқарма ҳисобидаги 286 минг сўм рағбатлантириш фонди ишчиларга берилган бўлар эди. Бундан ташқари маданий тадбирлар учун ажратилган 1.157 минг сўмдан ҳам мутлақо фойдаланилмаган.

Айниқса мусобақа натижаларини аниқлаш яхши ташкил қилинмаган. Социалистик мусобақа натижалари ўз вақтида аниқланмайди, коллективга етказилмайди, ҳурмат тахтаси ва ишлаб чиқариш кўрсаткичлари вақти-вақти билан янгилаб турилмайди. Автобазаларда кўргазмали агитациядан яхши фойдаланилмайди.

Музокарага чиққан ҳар бир нотиқнинг гапи автомобилчилар ўз ишларини яхшилаш учун янги-янги резервларни ишга солишга тайёр эканликларидан далолат берди. Шунинг учун ҳам улар юбилей йилида ўтган йилги камчиликларга йўл қўймаслик учун тиришмоқдалар.

В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олиш учун «Главташкентстрой» транспорт бошқармасининг коллективлари ўз зиммаларига янги социалистик мажбурият олдилар.

Чунончи, 1970 йилнинг 22 апрелигача тўрт ойлик юк ташиш плани бажарилади. Планга қўшимча 400 минг тонна қурилиш материаллари жойларга келтирилади.

Шунингдек, юк ташиш йиллик плани 1970 йилнинг 23 декабригача бажарилиб, планга қўшимча 700 минг тонна юк жойларга етказиб берилади.

Бу мажбуриятни бажариш учун шофёрлар ўртасида ва автоколонналар ўртасида «энг яхши шофёр», «энг яхши авторемонтчи» деган ном учун социалистик мусобақа кучайтириб юборилади.

Автомобилчилар янги илғор методлардан фойдаланиб, вақт, ёнилғини иқтисод қилиш, барча ишда тежамкорлик учун қатъий кураш олиб борадилар.

П. СЕЛЕЗНЕВ,

«Главташкентстрой» транспорт бошқармаси касаба союз бирлашган комитетининг раиси.

Ўзбекистон трактор йиғув заводи тракторсозлари ҳар ойда қишлоқ хўжалиги учун 1900 та универсал трактор ишлаб чиқаради.

СУРАТДА: созлаш участкасида жўнатиш учун ҳозирланган тракторлар.

М. Нуриддинов фотоси.

ЖАҲОН ПАТЕНТЛАРИ МАЖМУАСИ

Ўзбекистон ССР Давлат план комитетининг ахборот ва пропаганда илмий техника институтининг директори Н. Усмоновнинг хабар беришича, институт ходимлари жаҳондаги саноати тараққий этган барча мамлакатлардан олинган патентларнинг ҳужжатлари мажмуасини тайёрлашни ниҳоясига етказмоқдалар. Бу мажмуа олти миллион ҳужжатдан иборатдир.

КОЛЛЕКТИВ ЖОНКУЯРИ

Беш йиллик илғорлари

ЦЕХДА тушликка чиқиш учун қўнғироқ янгради. Тинимсиз ғувиллаётган машиналар овози бир зумда таққа тўхтади. Ҳамма овқатланиш учун ташқари юрди. Худди шу пайт цехнинг бурчагидан овоз эшитилди.

— Дугоналар, диққат! Маслаҳатли бир иш бор. Бригадирнинг бу сўзидан ҳеч нарса англай олмаган аёллар бир зум жим қолишди. Пешона терларини йўл-йўлакай сидириб келаётган аёл ҳамкасблари даврасида тўхтади.

— Гап шундай, Надежда опа бугун 52 ёшга тўлди. Корхонамизда ишлаётганига чорак аср бўлди. У кўпчилигимизга устоз. Опахонимизни бугун ишдан сўнг табриклаб келсак, жуда хурсанд бўлур эди-да. Сизлар нима дейсизлар?

— Кўнгилдаги гап. Албатта борамиз, Ойниса опа.

Қуёш ғарбга оққанда Ойниса опа бошлиқ аёллар мўъжазгина совға билан фабриканинг кекса, ҳурматли ва тажрибали ишчиси Надежда Золотухина хонадонига ташриф буюришди. Ҳеч нарсадан бехабар мезбон меҳмонларга қайта-қайта миннатдорчилик билдирди.

Бундай воқеалар Ойниса опа ҳаётида тез-тез бўлиб туради. У фабрика аёллар советининг раиси сифатида туғилган кун, фарзанд кўриш, илғорликка эришилганда цехнинг барча аъзолари ўша дугоналари қувончига шерик бўлишларини сира унутмайди.

Деярли ҳар куни ишдан қайтишда бошқалар каби фабрика дарвозаси томонга эмас, балки, аввал фабрика касаба союз комитетига, сўнг партия комитетига учрашиб ўтади. Улардан янги топшириқлар олади, ўтган ишларга якун ясайди. Чунки О. Соқиева «Ўртоқ» фабрикаси партия бюросининг ҳамда халқ контроли группасининг аъзоси.

Ўзи ишлаётган конфет цехида 20 нафар ишчига етакчилик қилади. О. Соқиева бошлиқ бригада коммунистик меҳнат зарбдори номига сазовор бўлган. Ой сайин ишлаб чиқариш планларини 105—110 процентдан адо этмоқда.

Унинг бригадаси фабриканинг барча қандолатчилари қатори «Қизил тонг»чиларнинг 1970 йил 11 апрелда тежалган хом ашёлардан маҳсулот ишлаб чиқариш тўғрисида бошлаб берган ажойиб ташаббуси изидан боряпти. Улар ишлаб чиқаришни юқори суръатларда олиб бориш билан бирга, доҳий Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига беш йиллик планга қўшимча равишда 40 тоннадан зиёд маҳсулот тортиқ қилишга ва меҳнаткашлар дастурхонига 13 хилда янги конфетлар тайёрлашга аҳд қилишган.

Ойниса опа Соқиева мусобақанинг олдинги сафида боряпти. Илғор ишчи, актив коммунист, жамоатчи аёлдан фабрика аҳли миннатдор.

Т. ИСЛОМБОЕВА.

Планетамиз янгиликлари

Юбилей олдидан

ГАВАНА. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллик юбилейига бағишланиб Гаванада кеча ўтказилди. Ўтказилган кеча Куба пойтахти маъмуриятининг улуғ юбилей муносабати билан амалга оширмоқчи бўлган катта программасидаги тадбирлардан бири бўлди. Кеча қатнашчилари жаҳон пролетариати йўлбошчисининг ҳаёти ва фаолияти тўғрисида лекция тингладилар.

Майда ер эгаларининг миллий уюшмаси «Ленин ва деҳқонлар» деган мавзуда адабий конкурс эълон қилди. Конкурсда Куба қишлоғининг меҳнатчилари, қишлоқ врачлари, муаллимлар, агрономлар, механизаторлар қатнашади.

В.И. Ленин тўғрисида китоб

УЛАН-БАТОР. Бу ерда Монголия Халқ Республикаси Фанлар академиясининг президенти академик Б. Ширендибнинг «Ленин ва монгол халқи» деган китоби босилиб чиқди. Монголия — Совет дўстлигига негиз солган 1921 йилги халқ революциясининг ғалабасидан кейин В. И. Лениннинг Монголия делегацияси билан учрашганлиги жуда катта аҳамиятга эга бўлганлиги китобда алоҳида таъкидланади.

Бу китобда жуда кўп фотосуратлар ҳамда монгол рассомларининг асарларидан олинган репродукциялар берилган.

(ТАСС).

ШАХТА ҚУРИЛМОҚДА

ПРАГА. Шимолий Чехиядаги Хомутов шаҳри яқинида қурилаётган жуда катта Бржезно кўмир шахтасида қурилиш ишлари қиш об-ҳавосига қарамай кундан-кунга кенгаймоқда. Лойиҳада бу шахта йилига саккиз миллион тонна кўмир бериши мўлжалланган.

Бу йилнинг иккинчи ярмидаёқ шахта кўмир бера бошлайди. Шахтада бу йил 150-200 минг тонна кўмир қазиб чиқарилади, 1971 йилда эса 1,5 миллион тоннадан кўпроқ кўмир қазиб олинади. Бржезно шахтаси лойиҳада мўлжалланган миқдордаги кўмирни бериш қувватига 1977 йилда эга бўлади.

МАДРИД. Испания пойтахтида Совет медико-хирургия ускуналари кўргазмаси очилди. Кўргазмага қўйилган энг янги медицина асбоблари томошабинларда катта қизиқиш уйғотмоқда.

СУРАТДА: совет врачи Юрий Единий (ўнгда) испан врачига электрон аппаратнинг хусусиятлари ҳақида сўзлаб бермоқда.

Фиель — ТАСС фотоси.

ЛИВИЯ АҲОЛИСИ

ҚОҲИРА. МЕН агентлиги мухбири Триполидан хабар беради: Ливия Араб Республикасининг аҳолиси 1969 йилнинг ўрталарида бир миллион 874 минг кишига етди.

Ливия Араб Республикасининг планлаштириш министрлиги эълон қилган материалларга қараганда, республика аҳолиси кейинги 15 йил ичида 800 минг нафар кўпайди. (ТАСС).

ТЕОДОРАКИС ҚЎШИҚЛАРИ

ЛОНДОН. Инглиз композитори Ричард Стоукер Микис Теодоракиснинг сўнгги 20 та қўшиғини нотага ёзиш билан шуғулланмоқда. Шу қўшиқлар ёзилган магнитофон пленкаси яқинда яширин тарзда Грециядан олиб келинди. Бу қўшиқларни Теодоракис тоғлик жойдаги кичик Затуна қишлоғига сургун қилинган вақтда ёзган. Ҳарбий хунта ҳозир грек композиторини яна қамоққа олиб, Афинадан 50 километр наридаги Оропос турмасига ташлади.

Стоукернинг айтишича, Теодоракиснинг янги қўшиқлари ёзилган ноталар бир ярим-икки ойдан кейин нашр қилишга тайёр бўлади. (ТАСС).

ВЕНА. Бетараф Австрия территорияси Америка разведкасининг актив жосуслик ишлари олиб бориш майдони бўлиб қолди. «Фолькштимме» газетасида келтирилган фактлар ана шундан далолат беради. Газетанинг хабар қилишича, 1969 йил 14 ноябрда Венада Биллротштрассе да ги 59-уйда социалистик мамлакатларга қарши ишловчи Америка разведкачиларининг кенгаши бўлиб ўтган.

ЖОСУСЛАР ЙИҒИНИ

Жосусларнинг бу йиғинини Венадаги АҚШ элчихонасининг пресс-атташеси Георг Т. Шушка уюштирган. Ота-онаси австриялик бўлган бу кимса иккинчи жаҳон уруши йилларида Америка армияси ҳарбий разведкасида хизмат қилган ва 1945 йилда Америка граждaнлигига қабул қилинган. Унинг жосуслигини никобловчи дипломатия фаолияти 1953 йилда бошланган. Ўша вақтдан бери у Ғарбий Берлинда, Эссенда, Дюссельдорфда ва Венада ўзининг «дипломатик вазифалари»ни бажариб келган.

Бу кенгашга бошқоқ бўлган иккинчи бир шахс марказий разведка бошқармасининг Женевадаги ходими Жорж Винн бўлган. Урушдан кейин у Австрияда Американинг жосуслик тармоғини вужудга келтириш билан шуғулланган.

«Фолькштимме» газетасининг ёзишича, кенгашда шарқий Европа социалистик мамлакатларидаги аҳвол ва шунга боғлиқ равишда Америка жосуслик аппаратининг тактик фаолияти муҳокама қилинган. Бунда Чехословакия Социалистик Республикасидаги аҳволга алоҳида эътибор берилган.

Шу нарса диққатга сазовордирки, деб таъкидлайди газета, кенгаш ўтказилган вилла иттифоқчи қўшинлар Австрияни оккупация қилган даврларда Америка армиясининг «Си-Ай-Си» махфий хизмати қароргоҳи бўлган эди. Бу бино жосуслар уясигина бўлиб қолмай, америкаликларнинг дидига ёқмаган кишилар қамаб қўйиладиган жой ҳам бўлиб хизмат қилган эди. (ТАСС).

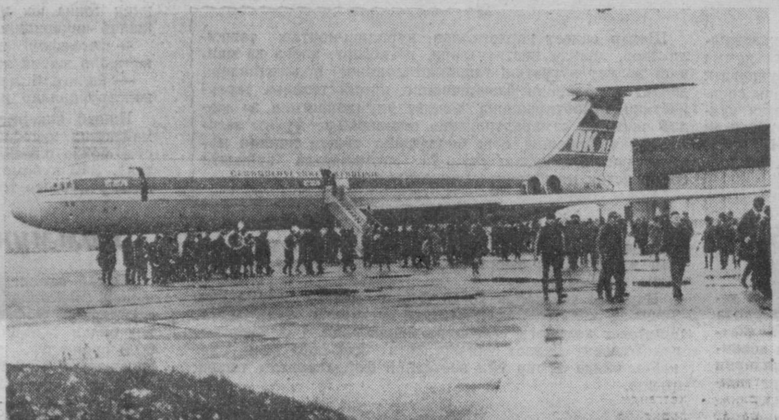

СУРАТДА: ИЛ-62 ҳаво лайнери Братислава аэропортида. Чехословакия республикаси Совет Иттифоқидан ана шундай самолётлардан учтасини харид қилиб олган.

ЧТК—ТАСС фотоси.

УРИНИШ БАРБОД БЎЛДИ

ҚОҲИРА. Бирлашган Араб Республикаси қуролли кучлари қўмондонлигининг вакили қуйидагиларни айтди: Исроил самолётлари 26 январда Миср қуролли кучларининг Сувайш канали да жойлашган Исмоилия ва Ал-Баллах шаҳарлари атрофидаги позицияларига ҳужум қилмоқ учун икки марта уриниб кўрди. Миср зенит артиллерияси ўти билан ва йўл тўсувчи Миср қирувчи самолётлари томонидан бу самолётлар ҳайдаб юборилди. Миср қуролли кучлари талафот кўрмади. (ТАСС).

ҚИММАТЧИЛИК АВЖ ОЛМОҚДА

ВЕНА. Кейинги 4 йил ичида Австрияда озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи анча ошди ва квартира ҳақи кўтарилди. Масалан, гўшт ва гўшт маҳсулотлари нархи 25 процент, сут нархи 36 процент ошди, мамлакатда квартира ҳақи ўрта ҳисобга 28 процент кўпайди.

«Арбайтер - цайтунг» газетаси ана шу маълумотларни келтириб, ҳукуматнинг «шиллингни стабиллаштириш» сиёсати барбод бўлди, деб ёзади.

(ТАСС).

КЕМАЛАР, «САРОБ» ВА НЕФТЬ

БУРЖУАЗИЯ дипломатиясининг хилватгоҳларида шундай ҳодисалар борки, улар билан танишиш детектив қиссалар ўқиган билан баравар. Франциянинг Шербур портидан ракета ташийдиган бешта катернинг ўғирланиши ана шундай ҳодисалар жумласидандир. Фақат келгуси тарихчиларгина Исроил жосуслари бешта торпедо катерини Шербурдан олиб чиқиб кетиб ҳеч қандай тўсқинликсиз Хайфуга жўната олган бу ҳийла-найрангни охиригача ойдинлаштириб берадилар. Ҳозирча Тель-Авив ишни амалга оширишда фирибгарлик воситаларини қўллагани, шунингдек Франция ҳарбий бошқармасидаги юқори лавозимли баъзи амалдорларнинг бу ишда ёрдам берганликлари маълум, холос. Франция ҳукумати шундай амалдорлардан иккисини жазолади.

Бу муқаддима менга бешта кеманинг ўғирланиши билан боғлиқ бўлган бошқа бир темани шарҳлаш учун зарур бўлиб қолди. Гап Франция ҳукуматининг Ливияга «Сароб» деб аталган бир неча самолёт сотишга қарор қилганлиги устида боряпти. Бу масала юзасидан аллақачондан бери музокаралар олиб борилмоқда ва маҳаллий матбуотнинг тасдиқлаб ёзишича, бу музокаралар олдинга силжиган. Бу ишда айтарлик ҳеч нарса йўқдек кўринади. Бир томон мудофаа қуроли ҳисобланган қирувчи самолётларга муҳтож, иккинчи томон эса уни сотмоқчи бўлади. Лекин мутлақо детектив бўлмаган бу воқеа атрофида қизғин сиёсий мунозаралар авж олиб кетди.

Тель-Авив Францияни гўё у урушаётган мамлакатларга қурол етказиб бермаслик ҳақидаги ўз сиёсатидан четлашмоқда деб койий бошлади. Париж эса маънодор қилиб, Ливия урушаётган мамлакат эмас деб кўрсатди.

Кутилганден босқинчига унинг яқин дўстлари АҚШ ва Англия ёрдамга келди. Бу мамлакатларнинг ҳукмрон доираларига яқин бўлган матбуот Тель-Авив овозига жўр бўла бошлади. 15 қирувчи самолёт 50 самолётга ва 200 оғир танкка айланди. Бундай ошириб кўрсатиш гўё Ливия Мисрга етказиб бериш учун қурол сотиб олмоқда, деган даъвони тасдиқлаш учун зарур бўлди. «Вашингтон пост» газетаси сохта ғазабланиш билан «Франция Яқин Шарқдаги келишмовчиликларни тинч йўл билан ҳал қилиш манфаатларини менсимаяпти, шекилли, деб ёзди. Пропаганда батареяларининг залпидан кейин дипломатлар ҳаракатга келди. Франциянинг Вашингтондаги элчисини давлат департаментига чақириб олиб, Франциянинг Ливия билан битим тузмоқчи бўлганидан Америка ҳукуматининг «ташвишланаётгани»ни билдирдилар. Ассошийтед Пресс агентлиги очиқдан-очиқ иғвогарликдан иборат бўлган шарҳида гўё Америка расмий доиралари Франция президенти Жорж Помпидунинг февраль ойида АҚШга қиладиган визити вақтида вазиятнинг ёмонлашиб қолишидан қўрқадилар деб ёзди. Хуллас, Париж сиёсатини яна чет эл таъсирига бўйсундириш учун уриниб, унга қўпол тазйиқ қила бошладилар.

Вашингтонда ҳам, Лондонда ҳам Ливияга қурол етказиб берилишига қарши эътироз билдиришларни бу битимнинг тузилиши гўё Яқин Шарқдаги кучлар мувозанатини ўзгартириб юборади деб асосламоқдалар. Бу каби асослашлар ҳеч бўлмаганда шунинг учун ҳам ўтакетган иккиюзламачиликки, Қўшма Штатларнинг ўзи Исроилни қуроллар билан, жумладан жанговар самолётлар билан мунтазам равишда таъминлаб турибди. Ғазабланишнинг сабаби эса мутлақо бошқа ерда. Ливия катта нефть запасига эга. Ўтган йили ағдариб ташланган қўғирчоқ режим вақтида Америка компаниялари унинг саксон процент конини эгаллаб олган эдилар. Бундан кейин янги ҳукумат ўз табиий ресурсларига ҳамма нарсадан кўра мамлакат миллий манфаатларига кўпроқ жавоб беришини кўзда тутиб хўжайинлик қилишга ўзини ҳақли деб ҳисоблаши мутлақо истисно эмас. Масалан, «Монд» газетаси айни Ливия нефти Франция қуролларининг Ливияга сотилишига қарши курашнинг асосий сабаби бўлиб хизмат қиляпти, деб асоссиз ҳисоблаётгани йўқ.

«Фигаро» газетаси ҳам бу фикрни ривожлантиради. Унинг фикрича, «Американинг баъзи экспертлари Франция қуролларининг Триполига сотилишини Франциянинг Ливия маъмурлари илтифотини қозониш учун ўзига хос совға бўлади деб хавфсирамоқдалар. Шу газетанинг гувоҳлик бериб ёзишича, гўё Парижда Ливия учун таклиф этиладиган «битим лойиҳаси ҳозирданоқ ишлаб чиқилган». Бу битим лойиҳаси унинг нефтни разведка қилиш институтини юзага келтиришда ёрдам беришни кўзда тутади. Америка экспертчилари, деб давом этади «Фигаро» газетаси, бу ёрдамга жавобан Францияга Ливияда янги қудуқлардан нефть олиш ва уни Европага сотиш имконияти берилади деб жуда безовта бўлмоқдалар. Агар Европада нефть ва нефть маҳсулотлари сотиш иши Америка ва Англия фирмалари томонидан монополиялаштирилганини ҳисобга олсак, Вашингтон ва Лондондагиларнинг нима учун ҳаяжонга тушгани равшан бўлиб қолади.

«Монд» газетаси бундай истиқболлар муносабати билан Англияга унинг шу аср 20 йилларида Америка дипломатиясининг ёрдами билан Францияни қандай қилиб Ўрта Шарқ нефти учун курашдан четлаштирганини заҳарханда билан эслатиб ўтди. Газетанинг кўрсатишича, дунёнинг бу районида Вашингтон ва Лондоннинг қачондир ҳукмрон бўлган позициясининг емирилишини кузатиш пайти энди Францияга келди.

Капиталистик давлатларнинг бу худбинлик ҳаракатлари бехабар кишиларга ғарб дипломатиясининг пухталик билан ниқобланган хилватгоҳларида яна бир марта кўз ташлаш имкониятини бергани учун ҳам диққатга сазовордир.

Ю. БОЧКАРЕВ,
АПН мухбири.
Париж.

ЧССР. В. И. Ленин номидаги Ружомберок тўқимачилик корхонасида совет ускуналаридан кенг қўлланилмоқда.
СУРАТДА: 3-йиғув цехида.

ЧТК — ТАСС фотоси.

МАРДЛИК—МАНГУЛИК

ЖАМОАТЧИЛИККА ТАЯНИБ

УЧУВЧИ-ҚАҲРАМОН

КОМИССАРИАТ ТАЯНЧИ

Районимиз ҳарбий комиссариати ҳар йилгидек ўтган йили ҳам район ёшларини Совет Қуролли Кучлари сафига ташкилий жиҳатдан намунали жўнатди. Бунда асосан ҳарбий комиссариатимиз ходимлари ташаббускорлик кўрсатишди. Улар жойларда бўлишиб, ота-оналар билан Совет Армияси ва унинг жанговар фаолияти ҳақида қизғин суҳбатлар ўтказдилар. Совет ёшларини ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялашда ўз ҳиссаларини қўшдилар.

В. А. Анисимов ҳарбий комиссариатнинг бўлим бошлиқларидан бири. Моҳир коммунист ўзининг ишчанлиги билан ажралиб туради. У ўзига бириктилган участкада ҳарбий комиссариат ва оилалар ҳамкорлигини ниҳоятда мустаҳкамлашга ҳаракат қилади. Комиссариатимиз ходимларидан бири лейтенант С. Муҳаррамов ва старшина Е. Китковлар ҳам муассаса ва ташкилотлар билан яқиндан алоқа боғлаб, ёшларни армия ва флотга тайёрлашда намуна кўрсатиб ишламоқдалар. Улар ўқув пунктларида бўлишиб, ўқитувчиларга практик ёрдамлар беришяпти.

Ўтган йили район ҳарбий комиссариати кўплаб малакали кадрларни Совет Армиясига жўнатди. Ўнлаб радио мутахассислар, шофёрлар электро-механик ва парашютчилар шулар жумласидандир. Улар айни бир пайтда моҳир спортчи, тобланган ёшлардир. Шубҳасиз Совет Қуролли Кучлари сафларида бўлишлари биланоқ ҳар бир жанговар топшириқни аъло даражада бажармоқдалар.

Шуни алоҳида таъкидлаш кераккки, район ҳарбий комиссариати қошидаги штатсиз ходимларнинг ёрдами ниҳоятда катта бўлмоқда. Комиссариатнинг жамоатчи таянчи завод ва фабрика, корхона ва ўқув юртлари раҳбарларидир. Жумладан трактор, кабель заводлари дирекцияси ёшларни Совет Армиясига меҳр-муҳаббат руҳида тайёрлашда ибратли ишларни амалга оширмоқдалар. Бу корхоналарда ўқув пунктлари мунтазам ишлаб турибди. Ўқув пунктларининг тўла жиҳозланишида завод директорлари ва партия комитети секретарлари актив қатнашдилар.

Шу корхоналар ҳарбий раҳбарлари Т. Зомберк ва С. Асревлар ўз ишларининг моҳирлари ҳисобланишади. Истеъфодаги офицерлар ёшларга ҳарбий билим беришда ўз тажрибаларини аямайдилар, бўлажак посбонларни етиштиришда барча маҳоратларини ишлатмоқдалар.

Ўқув пунктларининг самарали ишлари бирнеча марта корхоналар партия комитети йиғилишларида муҳокама қилинди. Шунинг ўзиёқ ҳарбий тарбиячиларга партия комитетининг оталарча ғамхўрлигидан далолат бериб турибди. Натижада ёшлар гражданлик бурчи — Совет Армияси хизматига пухта тайёргарлик ҳамда махсус малака кўрган ҳолда жўнашади.

Райондаги 71 ва 99- мактаб директорлари Е. Зельнер ва Т. У. Умаровлар тўғрисида илиқ гаплар айтиш мумкин. Улар ўз мактабларида ўқув пунктлари ташкил қилиб, юқори синф ўқувчиларига дастлабки ҳарбий маълумот беришда яқиндан кўмаклашмоқдалар. Айниқса 71-мактаб ўқувчилари ҳарбий малака ҳосил қилишда пешқадам бўлишяпти. Ўтган йили ушбу мактаб «Ҳарбий зарница» команда ўйинларида республикада иккинчи ўринни эгаллашга муяссар бўлди.

Район ҳарбий комиссариати ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялашда жамоатчиликка таянган ҳолда қизғин иш олиб бормоқда. Шу кунларда улар кучи билан жойларда — электро механиклар, радистлар, автомашина ва мотоцикл ҳайдовчилар тайёрланмоқда.

Доҳиймиз Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг қутлуғ тўйини районимиз ҳарбий комиссариати ҳам муносиб совғалар билан кутиб олади. Бу асосан райондаги ёшларни ҳарбий ватанпарварлик, она-Ватанга меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялашдир. Уларда ҳақиқий ватанпарварлик хислатларини ўстиришдир.

Яқинда комиссариат ташаббуси билан ўқув пунктлари бошлиқларининг навбатдаги семинари чақирилади. Бунда ҳам район ёшларини Совет Армияси сафларига тайёрлашда жамоатчиликнинг яқиндан бераётган ёрдами қайд қилинади.

Хуллас, ҳарбий комиссариатимиз Тошкент район ҳарбий комиссариатлари ўртасида социалистик мусобақада биринчиликни олиш учун курашаяпти.

Т. А. МИЛКИН,
полковник, Куйбишев район ҳарбий комиссари.

МОҲИР АРТИЛЛЕРИЯЧИ

Н-қисмнинг артиллерия бўлинмасида сержант Николай Куклевни, бизнинг Лобачевский, деб тилга олишади. Куклев дала машқларида ўзининг маҳорати билан ажралиб туради.

Николай ҳарбий топшириқларни ҳамиша тез ва ўз вақтида бажаради. Шунинг учун унинг ишлари командир томонидан бир неча марта тақдирланган. Бир марта эса Н. Куклев туғилган она қишлоғига бориб келиш учун қисқа муддатли отпуска олди.

Доҳий туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақага қўшилган Н. Куклев ҳам юксак мажбуриятлар олди. У бўлинмада моҳир артиллериячи номини олиш учун курашмоқда. Ҳозир Н. Куклев кўкрагида бешинчи солдат нишони порлаб турибди.

В. ФЕДОРОВ.

◆Сўнмас у кунлар шуҳрати

1942 йилнинг 18 ноябрь куни. Чўл томондан эсаётган изғирин юзларга худди тикандек қадаларди.

Бир неча кундан буён душман билан мардона курашган танкчилар бригадаси фронтнинг бошқа бир участкасидаги душман мудофаасини ёриб ўтиш учун қизғин ҳозирлик кўрарди.

Старший лейтенант Карим Раҳимовнинг взводи нонуштадан сўнг саф тортди. Раҳимов взвод жангчиларига навбатдаги жанг муҳлати яқинлашаётгани тўғрисида гапириб, уларга ўз жанговар машиналарини яна бир марта кўздан кечириб чиқишни топширди. У бўлажак жанг ниҳоятда шиддатли бўлишини яхши биларди.

...Карим Раҳимов танкчилар бригадасига Волга бўйидаги азим шаҳарда қонли жанглар бораётган кунларда танкчилар мактабини тамомлаб келганди. У ҳали унчалик ҳарбий тажрибага эга эмас эди. Бригада Сталинград бўсағаларида жангни давом эттирди. Душман қурол ва одам кучи жиҳатидан устун бўлса ҳам, Совет қўшинлари ўлимни писанд қилмай душманга қақшатғич зарба берарди. Раҳимов батальон комсомол ташкилотчиси капитан Харин батальонида хизмат қила бошлади. У Харин билан ҳамшаҳар бўлиб чиққанларидан сўнг жуда иноқ дўст бўлиб кетишди. Жанглардан сўнг дам олиш дақиқаларида туғилиб-ўсган эл-юртларини эслашар, уйларига биргалашиб хат ёзар, хат келса биргалашиб ўқишарди. Қисқаси улар ака-ука бўлиб қолгандилар.

Жанг кунларининг бирида Харин Раҳимовнинг танки ёнига келиб:

— Салом, Каримжон! ишлар қалай? — деб сўради.

Раҳимов капитаннинг қўлини қисиб:

— Ишлар яхши, дўстим, фрицларнинг адабини бериш учун шайланиб турибмиз! — деди.

Икки жанговар дўст танкка суянганлари ҳолда суҳбатлашаркан, Карим капитанга мулойим боқиб туриб:

— Дўстим, биласанми, юракдаги эзгу ниятимни сенга айтаман, сендан бир катта илтимосим бор. Агар хўп десанг... —деб қолди.

— Гапиравер, яхши орзу бўлса йўқ дермидим.

— Ростини айтсам, жангга коммунист бўлиб кирмоқчиман. Менга кафолат берасанми?

— Кафолат сенга бермай, кимга бераман, бу орзуингга мен ҳам қўшиламан.

— Бўлмаса мана бу аризани ол, мен партия ташкилотчисини тополмадим, кўрсанг кафолатга қушиб бериб қўярсан.

Капитан дўстининг партия сафига олишларини сўраб ёзган аризасини олди-да, у билан хайрлашиб ўз танки томон кетди.

...Орадан кўп вақт ўтмай команда берилди. Қудратли пўлат машиналар саф тортиб, жануб томонга қараб йўл олди. Кун кеч кирганда белгиланган жойга бориб тўхтади. Танкчилар узоқ масофани босиб келганларига қарамай, дарҳол машиналарнинг жанговар ҳолатини кўздан кечира бошладилар.

Танкчилар тўхтаган жойдан сал наридаги жарлик бўйида батальон штаби жойлашди. Батальон командири танкчиларни тўплаб, уларга жанговар вазифани тушунтирди.

Йиғилишдан сўнг партия бюросининг мажлиси бўлиб, мажлисда партия сафига ўтувчиларнинг аризалари якка-якка муҳокама қилинди. Ариза берганларнинг ҳаммаси, шулар қаторида старший лейтенант Карим Раҳимов ҳам кўпчилик овоз билан партия сафига қабул қилинди.

1942 йилнинг 22 ноябрь тонги отди. Туни билан давом этган изғирин шамол тўхтаб, ҳаво ҳам анча илий бошлади. Ҳамма сабрсизлик билан буйруқ бўлишини кутарди.

Кутган дақиқалар ҳам яқинлашди. Тонг отиши билан артиллериямиз душман позицияларига қарата қуюндай ўт очди. Снарядларнинг кучли портлашидан ҳаммаёқ ларзага келган, душман позициясида кўтарилган қора тутундан тепалик ҳам кўринмай кетганди. Сўнгра артеллерия ўз ўтини душман орқа томонига қараб очди. Унга реактив артиллериямиз ҳам қўшилди.

Артиллериянинг бир ярим соатча чўзилган отишмаси кучли «Ура!» овозлари билан алмашинди. Танклар ҳам занжирларини гумбурлатиб, ҳужумга кўтарилди. Шиддат билан қилинган ҳужум натижасида душман жойлашган тепалик ишғол қилинди. Пиёда аскарларимиз танклар ҳимоясида тепаликнинг иккинчи ёнбағрига ўтиб олдилар.

Танкчилар душман ҳалқаси ичига ёриб кириб тум-тарақай бўлиб қочаётган гитлерчиларни қийрата бошлади. Ротанинг марказида ҳаракат қилаётган Раҳимовнинг взводи душман тепалигининг ўнг ёнбағрида турган кучларига қарши бораётганда ўт довули остида қолди. Шу пайт Раҳимов ваҳимага тушмай ўз танкчиларига душманнинг ўт очиш нуқталарини янчиб ташлаш тўғрисида буйруқ бериб, ўзи эса душман автомашиналарига қарата ўт очди. Ўтнинг зарби шундай кучли бўлдики, душман истеҳкомларининг кули кўкка совурилди.

Ҳаммаёқни ларзага келтириб, ўт очиб бораётган танклардан бири фашистлар жойлашган бир ертўла устига бориб, чўкиб қолди. Маълум бўлишича, бу ертўлада душман дивизиясининг штаби жойлашган экан. У ердагиларнинг ҳаммаси Раҳимов танкчилари томонидан янчиб ташланди.

Икки танк ёрдамида чўкиб қолган танк чиқарилди. Танклар яна олдинга қараб кетдилар.

Старший лейтенант Карим Раҳимов взводи душман дивизияси штабини тор-мор қилгани, взвод командири Раҳимовнинг ўзи эса бу жангда ажойиб қаҳрамонлик кўрсатиб душманнинг анчагина автомашина ва мотоциклларини йўқ қилгани ҳамда бир неча солдат ва офицерларни қириб ташлагани учун қўмондонлик уни ҳукумат орденига тавсия этди.

Ростовда бўлган жанглардан сўнг танкчилар бригадаси душманни изма-из қувиб, ғарбга томон кетаётган кунларнинг бирида Раҳимов икки шодликнинг устидан чиқди. У ўша куни кандидатлик карточкаси ва Қизил Юлдуз орденини олди.

Ватан озодлиги учун бўлган жангларда моҳир танкчи, коммунист Карим Раҳимов ана шундай курашган эди.

Саид КАРИМ.

СУРАТДА: тактик машғулот пайти. Биринчи планда взвод командири гвардия лейтенанти Анатолий Кузнецов аниқ расчёт олмоқда.

ТАРБИЯЧИ ҲАМ КОМАНДИР

Смирнов курсант бўлган чоғларида ҳарбий ўқишга, техникага бўлган ҳаваси борган сари оша борди. Буйруқларни ўз вақтида бажарди. Оддий солдат Сергей Смирнов ҳарбий-техника билимларини сидқидиллик билан эгаллаб дўстлари орасида яхши интизоми ва аълочилиги билан ажралиб турар эди. Кичик сержант Иван Красношёк Сергейнинг сиёсий ва жанговар тайёргарликларда пешқадам — аълочи бўлгани учун уни ўзига ёрдамчи қилиб олди.

Ҳушёр, сергак оддий солдат Сергей ўз командири Иван Красношёкни ҳар доим кузатиб борар, ҳарбийларга қандай маслаҳатлар бериш, сафларда команда беришни ўрганишга ошиқарди.

Ойлар ўтди... Смирновнинг кўксида «Совет Армияси аълочиси» нишони порлади.

Мана ҳозир у бошчилик қилаётган бўлинмада ефрейтор К. Гуров, оддий солдатлардан Г. Федоров, В. Новиков, М. Аверкин каби аълочи интизомли ҳарбийлар бор. Ёш ҳарбийларга билим, тарбия беришда кичик сержант С. Смирнов ўз кучини аямасдан меҳнат қилмоқда. Юбилей йилида ҳар бир солдатнинг кўксида «Юбилей медали» порлаши учун сиёсий ва жанговар тайёргарликларни кучайтирмоқдалар.

Н-бўлинма.

◆Солдат дафтари

СОНЕТ

Ҳаёт бодасига қонмайди одам,
Завқи, нашъасидан доим юрар маст.
Ёши юзга етиб, букчайганда ҳам,
Келгуси кунларни этади ҳавас.

* * *

«Эртанг порлоқ бўлсин», — дейишиб, гўдак —
Фарзандин оналар қилишар дуо
Ғамлар панжасида сиқилса юрак,
Ёрқин кун орзуси бўлажак даво.

* * *

Ёшу қарида ҳам шу бир иштиёқ:
Келажак кунларни ҳар он этар ёд.
Умидлар кўксига ёқмаса чироқ,
Зил юк бўлар эди инсон-чун ҳаёт.

* * *

Тунлари кўзимга уйқу бермайди,
Эртанинг орзуси, эртанинг дарди.

Насриддин МУҲАММЕДОВ.
Н-қисм.

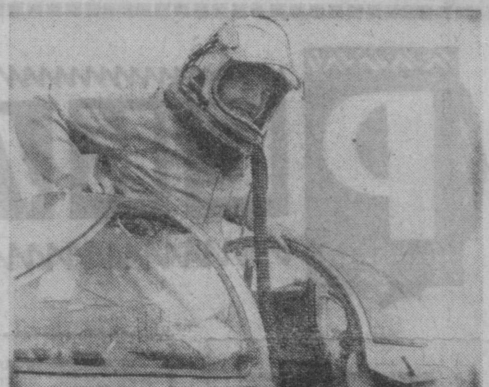

ҲАРБИЙ УЧУВЧИ-СИНОВЧИЛАР.

СУРАТДА: синовчи-учувчи В. Н. Кандоуров машқдан кейин.

В. Чередниченко фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

◆Солдат мактуби

ҚИЗИҚАРЛИ МАШҒУЛОТЛАР

Кечагина завод, фабрика, корхоналарда меҳнат қилаётган йигитлар Совет Армияси сафига келиб қўшилдилар. Улар Ватан олдидаги муқаддас бурчини бажариш учун хизматларининг дастлабки кунларидаёқ жанговар ва сиёсий тайёргарликларда яхши натижаларга эришмоқдалар.

Йигитларнинг юзида кулги, лабида шўх табассум. Қувонмай бўладими? Ахир улар корпусларида ҳарбий техника ва билимларни сидқидиллик билан ўрганиб, Ватанимиз тинчлиги йўлида сергак ва ҳушёр турмоқдалар.

Комсомол аъзоси Ёқубжон Файзиевни олайлик. Бу йигит Тошкентдаги «Ташсельмаш» заводида жўшқин меҳнат қучоғида ишлаётган пайтда Совет Армияси сафига чақирилди. Бундай ёшлардан В. Воронов, А. Смирнов, О. Абдуллаев кабилар ҳам жанговар ва сиёсий тайёргарликларда яхши натижаларни қўлга киритмоқдалар.

Ёшларимизнинг пўлатдек интизоми, меҳнатсеварлиги, ҳарбий билимларни эгаллашда ўз натижаларини кўрсатмоқда. Уларга билим беришда офицер О. Шарипов, сержант Г. Кулаков, катта сержант А. Еркинбоев кабилар маҳорат кўрсатмоқдалар.

Т. УСМОНОВ,
Н-бўлинма.

◆Спорт—чаққонлик

БЎЛИНМАМИЗ ҒОЛИБЛАРИ

Спорт — саломатлик гарови, дейишади халқимиз. Тоза ҳавода нафас олиб спорт билан шуғулланишга нима етсин. Шунинг учун ҳам биз хизмат қилаётган ҳарбий бўлинмада спорт мусобақалари яхши йўлга қўйилган.

Ҳарбийларимиз спорт туфайли бақувват ва чиниққанлар. Ефрейтор А. Добранин, Ф. Ким, К. Гуров, оддий солдатлардан В. Симинов, С. Босканчин, В. Скоморохов, Ф. Қосимов, кичик сержант М. Зубаревлар бўлинмамизда моҳир разрядли спортчилардан ҳисобланади. Шунинг учун ҳам улар сиёсий ва жанговар тайёргарликлар аълочилари, уларнинг кўксини бир неча спорт значоклари безаб турибди. Бўлинмамизда 1 километрга бўлган мусобақаларда улар ўз маҳоратларини кўрсатдилар. Кичик сержант М. Зубарев, оддий солдат Ф. Қосимов, ефрейтор Добринин, Гуров кабилар аъло натижалар кўрсатиб олдинги ўринларни олдилар. Фахрли биринчи ўринни сиёсий ва жанговар тайёргарликлар аълочиси, 1 разрядли боксёр ефрейтор Алексей Добринин қўлга киритди. Унга II разрядли енгил атлетикачи значоги ва гувоҳнома берилди. Иккинчи ва учинчи ўринларни оддий солдатлар В. Воронов ва Р. Қосимовлар қўлга киритдилар.

А. НАЗАРҚУЛОВ,
оддий солдат,
Н-қисм.

◆Солдат хандалари

МАШҲУР ЭМАС

— Максумжон, мана бу крассвордни тўғри ҳал қилиш учун машҳур бир кимёгар олим номини айтиш керак экан, сен уни биласанми? — сўраб қолди старшина.

— Йўқ, нима бўпти? — жавоб қайтарди М. Иброҳимов.

— Мен ҳам билмай турибман, — деди старшина. Агар биз билмасак у қанака машҳур кимёгар экан..

МАШҒУЛОТДА...

Машғулотда пропагандист ниманидир доскага ёза бошлади.

— Ўртоқ пропагандист, биринчи сўзни нотўғри ёзибсиз, китобда ундай эмас, — деди тингловчи солдатлардан бири.

— Оддий солдат Рихсибой, ўтиринг! — деди пропагандист ёзишда давом этиб. Китоб авторлари ўша сўзни нотўғри ёзишган.

◆УРУШ ҚАҲРАМОНИ

Туркистон лочини

Агар Одил Гусейнович Кулиевдан, сиз Улуғ Ватан урушида қайси фронтда жанг қилгансиз десангиз, деярли ҳаммасида, дейди. Туркистон лочини Брянск остоналарида гитлерчиларга қарши курашда қатнашган. У Калинин, Орш ва Минск осмонларида фашист самолётларини уриб туширган. Шу уруш мобайнида довюрак ўзининг қирувчи самолётидан 141 марта жанговар топшириқни бажариш учун осмонга парвоз қилиб, душманнинг 18 та самолётини қулатди.

1943 йил 20 мартда шундай воқеа содир бўлди: қирувчи-учувчи штурмчиларни Шимолий-Ғарб фронти бўйлаб кузатиб кетаётганда уларга узоқдан 4 та нуқта кўринди. Бир неча секунд ўтиши билан лочинларимиз қаршидан душманнинг «Фокке-вульф» деган тўртта самолёти келаётганини пайқашди.

Мард учувчиларимиз гангиб қолишмади. Эпчиллик билан ҳаракатга ўтишди. Одил тепага кўтарилиб фашистларга тўсатдан ёпишди. У пулемётдан ўқларни душманга ёмғирдек ёғарди. Совет қирувчи самолётининг танҳолигидан фойдаланиб, душманлар ҳужумга ўтишди. Улар совет учувчисини доира қилиб қисиб олишмоқчи бўлишди. Аммо Туркистон лочини чаққон ва эпчил эди. У дам у ёқдан, дам бу ёқдан чиқиб душман ҳужумига чап берарди. Душман самолётлари лочинни қувиб юрганида штурмчилар манзилга етиб, ўз аэропортига муваффақиятли қўнишди...

Одил ерга қўнганда жанговар дўстлари ҳайрон бўлишди. Одилнинг самолёти илма-тешик бўлиб кетганди. Унинг ўзи ҳам қонга беланган эди. Штурмчиларнинг топшириқни бажарганликларини эшитиб, коммунист жуда хурсанд бўлди. Бу тўғрида штабдан хабар келди. Авиаторларни пиёда аскарларга ёрдам берганлари учун табрикладилар.

Икки кун ўтгач, Кулиев яна осмонда.. Унинг йўлида душман самолётлари пайдо бўлди. У пастлаб учишга қарор қилди. Гап шундаки пастда душман позициялари жойлашган эди. Фашистлар ўзлариникига отишга ботина олишмасди.

Мўлжалда фашист самолёти. Одил пулемёт гашетини босди. Душман самолётига қандай ўт чизиғи бориб тегаётганини кўрди у. Фашист самолётидан қора тутун бурқсиб чиқа бошлади. Уриб туширилган душман самолётларининг ҳисоби ошмоқда эди. Жанговар саҳифада шундай ёзувлар бор: 1944 йил 10 июлда Одил бомбардимончи самолётларни қўриқлаб борарди. Шунда у душманнинг ФВ-190 ва Ю-87 самолётларига дуч келиб қолди. Бизнинг учувчиларимиз мардларча жангга киришиб кетдилар. Бу қизғин осмон жангида О. Кулиевнинг ўзи икки душман самолётини уриб туширди.

1944 йил 17 сентябрда Болтиқ осмонида Одил Гусейнович ўз пулемётидан яна икки душман самолётини ер билан яксон қилди.

Серғайрат ва довюрак Туркистон лочини икки марта Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди. Улуғ Ватан урушининг сўнгги кунларида жасорат ва жангда мардлик кўрсатгани учун унга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди.

Солдатликдан полковниккача бўлган жанговар йўлни босиб ўтди у. У ҳозир пенсияда бўлишига қарамай ўз ҳамкасблари билан алоқани узмаётир. О. Г. Кулиев ёш учувчиларга кўп йиллик тажрибаларини ўргатмоқда.

Ф. ФОЗИЛОВ

Улуғ Ватан уруши йилларида танкчиларимиз немис-фашист босқинчилари устидан ғалаба қозонишимизда улкан жасорат кўрсатишди, оммавий қаҳрамонлик намуналарини намойиш этишди. Танкчиларнинг сермазмун йилномасига уларнинг ўлмас қаҳрамонликлари ҳақида ажойиб хотиралар ёзилди.

Совет танкчилари ҳозирги кунда ҳам энг қудратли Совет Қуролли Кучларидан бири. Танкчилар доҳий туғилган куннинг 100 йиллигини тактик маҳорат ва жанговар тайёргарликда турган ҳолда кутиб олишлари учун жанговар ва сиёсий топшириқларни мунтазам бажариб бормоқдалар.

СУРАТДА: жанговар ва сиёсий топшириқларни аъло даражада бажараётган гвардия кичик сержанти Иван Галицкий.

ТАСС фотохроникаси.

А. П. Чехов туғилган куннинг

110 йиллиги муносабати билан

КИЧИК ҲИКОЯЛАР

МЕНИНГ «ФАЛОНЧИХОН»ИМ

Вошлиқларим ва отаонамнинг гапларига қараганда, фалончихон мендан бурун дунёга келган. Улар ҳақми-йўқми, билмадим, менга фақат шу нарса равшанки, ўзим унинг ҳукмига кирмаган, бўйсунишга мажбур бўлмаган бирон кунни ҳаётимдан излаб тополмайман. У мени на кечаси тинч қўяди, на кундузи, мен ҳам ундан қочиб қутулишга имконият қидирмайман, демак, алоқамиз мустаҳкам, жиддий... Китобхон қизлар, ҳавас билан қараманг, илтимос! Бу узилмас алоқа менга бахтсизликдан бошқа нарсани келтиргани йўқ. Биринчидан, менинг фалончихоним туну-кун мендан бир қадам нарига жилмасдан мени бутунлай ишдан қолдиради. Ўқишга, ёзишга, сайр қилишга табиатдан баҳра топишга қўймайди; хуллас, ҳалақит бергани-берган... Мен шу сатрларни ёзаяпман-у, у пинжимга кириб тирсаги билан мени туртяпти, қадимий маккора Клеопатра ёки ундан ҳам қадимийроқ маккора Антония сингари макр билан авраб, мени ётиб дам олишга ундаяпти! Иккинчидан, француз таннозларига ўхшаб у мени хонавайрон қилди. У менга илашди-ю, мен унга ҳамма нарсани қурбон қилдим; шуҳратни, мансабни, давлатни... Унинг меҳрибончилиги дастидан устим юпун, арзон ва хароб уйда яшайман, еган-ичганим ёвғон, рангсиз сиёҳ билан ёзаман. Шафқатни билмаган бу зот ҳамма, ҳамма нарсани барбод қилди! Мен уни энди ёмон кўраман, кўрарга кўзим йўқ. У билан аллақачон ҳисоб-китобни тўғрилаш керак эди-ю, иложи бўлмаяпти. Бу — Москва адвокатлари ажралиш қонунига тўрт минг сўм жаримани белгилаб қўйишгани учунгина эмас... Ҳолбуки, болаларимиз ҳам йўқ...

Аввал унинг номини билгингиз келгандир?.

Марҳамат... Унинг номи шоирона, ва Таня, Тина, Тамара деган номларни эслатади...

Ҳамма бало шундаки, унинг номи — Танбаллик.

ХУЛЛАСИ ҚАЛОМ

Ҳозиргина никоҳдан ўтган икки ёш ибодатхонадан ўз кулбаларига қайтишаяпти.

—Қани, Варя, — дейди эр. — Соқолимни тутамлаб, бор кучинг билан бир юлқигин-чи!

—Эй, худойим, нималарни ўйлаб топмайсан!

—Бўл энди! Илтимос! Тутамлаб, бор кучинг билан... Уни-буни ўйлаб ўтирма...

—Қўйгин, сенга бу нима учун керак бўлди?!

—Илтимос қилаяпман, ахир, Варя! Йўқ десанг, талаб ҳам шу. Агар сен, мени яхши кўрсанг, соқолимни тутамлайсану, юлқийсан... Мана соқолим, қани, бўл!

—Ҳеч-да! Жондан ортиқ яхши кўрган одамимга озор бериш... Йўқ, ҳеч қачон!

—Ахир, сендан илтимос қилаяпман-ку, — янги куёвнинг энди жаҳли чиқа бошлади.— Гапга тушунмайсанми?! Илтимос деяпман, талаб деяпман!

Мана шундай узоқ сан-манга борганларидан кейин, оқибат, аёл ўзининг кичкина қўлчалари билан эрининг соқолини тутамлайди ва кучи етганча юлқийди.. Эр, ҳаттоки, миқ этмай тураверади.

—Буни қара-я, озгина бўлсаям жоним оғримади! — дейди у.

—Худо ҳаққи, оғригани йўқ! Қани, тўхтаб тур, энди мен сени...

Эр, хотиннинг чаккасидаги бир неча тола сочга қўл уради ва юлқийди. Хотин қичқириб юборади.

—Мана, азизгинам, — ўз мақсадини энди баён қилади эр. — Кўриб турибсанки, мен сендан кўп марта кучли ва чидамли эканман. Буни эътиборга олиб қўйишинг керак. Чунки, бир кунмас бир кун бошимга қўл кўтариб ирғишинг, кўзларимни ўймоқчи бўлишинг мумкин... Хулласи калом, хотин киши эридан ҳайиқиброқ турса, ўзига фойда!

Омон МУХТОРОВ таржимаси.

Чимён этакларида. М. Нуриддинов фотоси.

АЛЬБОМДАН ОЛИНГАН БЕШ ФОТОСУРАТ

Ўзбекистон кинематографчилари яратган янги тўла метражли рангли ҳужжатли фильм «Альбомнинг жонли саҳифалари» деб аталади. Бу фильм В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган. Ундаги бешта ҳикоя қарийб ярим аср аввал олинган бешта фотосурат билан очилади. Бу суратлар Туркистон ўлкасининг меҳнаткашлари 1923 йилда Владимир Ильичга йўллаган фото альбомдан олинган.

Ўрта Осиё халқларининг ҳозирги янги турмуши тўғрисидаги ҳикояни кинокамера давом эттирган.

«Альбомнинг жонли саҳифалари» — ўзбек кинорежиссёри Латиф Файзиев яратаётган кинолениннноманинг бешинчи фильмидир. Унинг «Амирликнинг емирилиши», «Қутлуғ қон» картиналари, «Бой ила хизматчи» фильм-спектакли Туркистон ўлкасидаги революцион воқеалар ва бу ерда Совет ҳокимиятининг ўрнатилиши, гражданлар уруши йиллари ҳақида ҳикоя қилган эди. Тошкент университетининг очилишини тасвирловчи «Ленин йўлланмаси билан» лентаси эса Ильич образи гавдалантирилган Ўрта Осиёдаги биринчи фильм бўлган эди.

(ЎзТАГ).

Александр АВДЕЕНКО.

ТОҒ БАҲОРИ

Жиноят устида унинг яқин ёрдамчилари Скибан билан Грончак қўлга тушди, отишма вақтида парашютчи ўлдирилди, уддабурон резидент Дзюба ҳалок бўлди. Яна нима қолди?

— Яворга,— деди Шатров.

Зубавин жимгина бош ирғаб, машинани бурди.

Кўм-кўк, гавжум, сершовқин Ужгороддан ўтиб, дарёга ташланган кўприкни ортда қолдириб, кенг Закарпат ерларига чиқишди. Карпат тоғларининг қаноти, Ужгороднинг ўрмонзор баландликлари орқада қолиб, улар тобора узоқлашиб боришарди. Олдинда, кўз илғайдиган жойларгача чўзилиб кетган ерларда кузги экиннинг шоҳисимон тўлқини тагида қолган текислик ва узумзорлар билан қопланган тепаликлар кўринарди. Буларнинг ҳаммаси ҳам баланд, мовий осмоннинг остида ётар ва баҳорнинг сахий, илиқ қуёшида чарақлаб, ёришиб кетганди. Йўлдан четроқда, мусаффо осмон билан кўмкўк ернинг ўртасида тўрғайлар чарх урарди. Чеккадан оқ ва оч кўк кўйлакли йигитлар, шамол тўзғитган сочларига гул тақиб олган қизлар велосипедда ғизиллаб ўтишарди. Аллақачон исишга улгурган ёзги асфальт устида қуюқ сароб жимирларди. «Победа»нинг шиналари текис йўлда гувилларди.

Шатров сочлари оқарган бошидан фуражкасини ечиб, уни орқа ўриндиққа ташлади ва ўйчан ўтирган Зубавинга қувлик билан кўз қирини ташлаб, хушбўй, ниҳоятда лаззатли бирор нарсани тотиб кўргандай завқланиб, жарангдор овозда деди:

—Баҳор!

Зубавин унга жавобан босиқлик билан, йўлдан кўзини узмасдан бош ирғаб қўйди.

— Ҳа, баҳор! — завқ билан такрорлади Шатров. — Ҳаётимда мен бу баҳорларнинг қанчасини кўрдим, аммо, ҳар сафар, янгисида қувонаман, ундан қандайдир улуғ совға кутаман. Сиз-чи, майор?

—Мен ҳам, ўртоқ полковник, — Зубавин истар-истамас жилмайди.

— Ишонмайман. Кайфиятингиз баҳорий эмас,— Шатров яна истеҳзо билан кўзларини қисди. Афтидан, бу унинг одати эди.— Нима, «Колумбус» қувонишга қўймаяптими?

— Шундоқ, ўртоқ полковник!

—Бекор бундай қиласиз, Евгений Николаевич, «Колумбус» менинг ҳам жигаримга қадалиб турибди, мен бўлсам, кўриб турибсиз, баҳордан роҳатланишга ҳам вақт топяпман. Бошқа нима иложимиз бор! Агар менинг қўлимга мураккаб иш тушганларида, ҳар сафар умидсизликка тушганимда эди, аллақачон ҳаёт билан видолашардим, ахир! Органда ишлаган ўттиз етти йилимнинг ҳаммасида ҳам «Колумбус»лар доим жонимга тегиб юрарди. Аммо, бари бир, мен офтобни томоша қилишни ҳам унутмасдим. Гулларни ҳидлардим, севиб қолдим, уйландим, болаларни вояга етказдим. Деярли ҳар якшанба мен бирор хилватроқ сой томонга қараб ғизиллардим, балиқ овлардим, ундан шўрва пиширардим, гулхан ёқардим, қадаҳ кўтарардим, қўшиқлар айтардим... Мана, шундай!, —Шатров тўсатдан ўриндиқнинг суянғичига ўзини ташлаб, кўзини юмди ва йўғон, ширали овозда ашула айта бошлади:

* * *

Қўшиқни тўхтатиб, у кўзини очди ва майор томонга кулиб турган, ажин тушган, мулойим ва доно юзини ўгирди.

— Мана, биз чоллар қандаймиз, сиз бўлсангиз...

— Демак, «Колумбус» иши анча мураккаброқ бўлиб чиқипти-да, — жиддий гапирди Зубавин, полковникни аввалги суҳбатга қайтариб.— Мен эса, Кларк қамоққа олиниб, иқрор бўлганидан кейин ҳаммаси орқада қолиб кетди, деб ўйлабман.

— Ҳаммаси деб бўлмайди, Евгений Николаевич!— Шатров қаддини ростлаб, ўрнашиброқ ўтирди. Унинг юзи жиддийлашди, қарашлари эса, диққатли бўлиб қолди.—Кларкнинг хўжайинлари унинг қўлдан кетганлигига тан беришармиди? «Жануб»нинг шефи Закарпатьени ўзининг резидентурасисиз қолдирармиди, ахир? У, шубҳасиз, йўқотилган имкониятларни қайтариш учун, янгиларини қўлга киритиш учун энг кескин чораларни кўрган.

— Биз ўлдирган Иван Белограйнинг ҳужжатларини чет элга ким юборганини аниқлай олмадик.

— Бу айбни ўзингизга бекорга тақаяпсиз. Ахир, Дзюба, биз унинг ролини тушунмасимиздан аввал ҳалок бўлди-ку.

— У бу сирни ҳам ўзи билан олиб кетди. Демак, Яворга агентлардан бирортаси истаган вақтида разведка марказидан резидент вазифаларини бажариши тўғрисида кўрсатма олиши мумкин.

—Наҳотки, Белограйнинг хужжатларини ким юборганини Кларк билмаган бўлса?

— Билмаганман, уларни Джон Файннинг қўлидан олганман, деб онт ичяпти.

— Бекор айтипти!

— Эҳтимол. Хўш, яна қандай хатомиз бор? —сўради Шатров ва жавоб кутмасдан деди: —Кларк машинист Гойдага берган шифрланган орден лентачасидаги ёзув ўрнига «Кўзда тутилгандай жойлашдим. Ишга тушяпман...» ва ҳаказо деб, ўзимизнинг хабарни ёзиб, ҳар ҳолда, Кларкнинг шерикларига юбориш керак эди. Бу лентачани қабрнинг устидан Кларкнинг шериклари олишарди ва биз, бир кунмас бир кун, «Колумбус» даврасини Джон Файннинг яна бир малайи билан тўлатиш, «Закарпат йўналиши раҳбари»нинг келгуси режаларини билиб олиш имкониятига эга бўлардик. Умуман, хатолар кўп, ўртоқ Зубавин. Аммо...— Шатров бирдан жилмайди ва, унинг юзига суҳбатнинг дастлабки минутларидай, шўх, меҳрибон, «оталарча» ажинлар ёйилиб кетди,— буларнинг ҳаммасидан қатъий назар, сизнинг ҳаракатларингиз асосан маъқулланди. Хатоларга келганда, биз уларни биргаликда тузатамиз. Мен узоқ муддатга келдим. «Колумбус» ишини тугатиб, Артур Крапснинг янги планини амалга оширишга уринадиган шахслар доирасини аниқлаганимизча— шу ерда бўламан.

— Крапснинг янги плани?— Зубавин бошини полковник томонга кескин ўгирди.

— Ҳа, Евгений Николаевич. Рақибимизнинг аччиғи чиқиб, нафсониятини сақлаб қолишга уринди ва бизнинг таъзиримизни бериб қўйишга қарор қилди. Артур Крапс ўз қўли билан, ўз агентураси билан Яворни забт этишнинг планини ишлаб чиқди ва уни бор-йўғи «Тоғ баҳори» деб атади. — Шатров кулиб юборди.— У, «Бизон» бўлса ҳам, қачон гуллар очилади-ю, қачон япроқлар сарғайиб, тўкилишини яхши тушунади.

— «Тоғ баҳори»?.. Бу қандай план ўзи, уни қачон амалга оширишар экан?

— Кўп нарсани билишни истаяпсиз, майор! Ҳозир билиб олганларингиз учун ҳам раҳмат айтинг. Бошқа ҳеч нарса, мутлақо ҳеч нарса билмаймиз. Нима, генерал Громада уйдами?

—Кеча кечқурун уйда эди, бугун эса — билмадим?

—Агар генерал уйда бўлса, уни ёнимизга чақириб, учовлашиб донишмандлик қилиб кўрамиз. Хўш, энди тезроқ ҳайданг, Евгений Николаевич. Тезликни яна бир оз оширинг, яна! Мана шундай, яхши.

Кечқурун сокин Киев кўчасидаги МГБ район бўлимининг кенг кабинетида генерал Громада, полковник Шатров ва майор Зубавин йиғилишди. Улар устига яшил мовут ёпилган узун столнинг атрофига ўтиришди. Шатров чегара қўшинлари бошлиғи томонга ҳиёл эгилиб, чўзиқ, йўғон товушда гап бошлади:

— Ўртоқ генерал, сизга менинг қатор саволларим бор.

Громадо ўзининг паҳлавон гавдаси зўрға сиғиб турган креслони столга яқин сурди, қовоғини солиб, қизиб кетган трубкасини тортиб ва тамакининг тутунини қўли билан тарқатиб, полковникка диққат билан қаради.

(Давоми бор).

(Давоми. Боши газетанинг 19, 20, 21, 22, 23-сонларида).

Редактор

С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

А. НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА 31 ЯНВАРЬ КЕЧ СОАТ 7 ДА

Т. Содиқов, Б. Зейдман, Ю. Ражабий, Д. Зокиров музикаси

«ЗАЙНАБ ВА ОМОН»

(3 пардали опера)

Дирижёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти Ф. ШАМСУТДИНОВ;

Постановкачи режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти М. МУҲАМЕДОВ;

Рассом — Ўзбекистон ССР халқ рассоми М. МУСАЕВ.

Балетмейстер — СССР халқ артисти М. ТУРҒУНБОЕВА;

Хормейстер — С. ШОДМОНОВ.

Билетлар сотилмоқда.

12 февраль кундуз соат 2 да В. И. Ленин номли Тошкент давлат университети сиёсий иқтисод ва фалсафа кафедралари қошидаги илмий даражалар бериш бўйича илмий совети кенгашида (Навоий кўчаси, 36-уй. ИПК акт залида) фалсафа фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Э. К. Шатерников: «Илмий-техника прогресси — социалистик меҳнатнинг коммунистик меҳнатга ривожланиб ўсишининг моддий асосидир» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан университетнинг илмий кутубхонасида (Студентлар шаҳарчаси, 4-уй)да танишиш мумкин.

10 февраль кундуз соат 1 да Тошкент қишлоқ хўжалиги институти агрохимия ва тупроқшунослик факультетларининг илмий совети кенгашида (60-аудитория) биология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

М. Т. Иноғомова: «Ҳар хил шароитда тупроқ шўрланишининг пахтанинг ўсиши, тараққиёти ва баъзи бир физиологик хусусиятларига таъсири» деган темада;

қишлоқ хўжалиги фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Э. Ф. Яковлева-Морозова: «Суғориладиган тупроқнинг устки қатлами зичлигининг пахта ҳосили ва хоссасига таъсири» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонаси (Тошкент области Орджоникидзе, 4-уй)да танишиш мумкин.

10 февраль кундуз соат 2да Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг илмий совети кенгашида қишлоқ хўжалиги фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Эль Шахат Абдель Таваб Хасан: «Тупроқ қоришмасининг турли минераллашган ҳолатида ғўзанинг сувга талаби» деган темада;

техника фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

В. Г. Луцкий: Оқори ва одатдаги ҳаракат тезликларида пахта сеялкасининг иш кўрсаткичларига унинг иш органлари (сошниклар, параллограммли осмалари шарнирлари ва загортачлар) эксплуатация муддатининг таъсирини текшириш деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонасида (Ўқитувчилар кўчаси, 39 уй) танишиш мумкин.

«ЁШЛИК» МАКТАБ-МАГАЗИНИ озиқ-овқат сотувчиларини тайёрлаш олти ойлик курсларига

НАВБАТДАГИ ҚАБУЛНИ ЎТКАЗМОҚДА

16 ёшдан 25 ёшгача 8 ёки 10 синф маълумоти бўлган, ҳамда Тошкентда доимий турувчи йигит қизлар қабул қилинади. Ўқувчиларга 45 сўмдан 54 сўмгача стипендия тўланади.

Шунингдек озиқ-овқат магазинларида кассир-контролёр бўлиб ишлаш учун бир ойлик курсларга қабул эълон қилинади.

18 ёшдан ошган кишилар қабул қилинади.

Ўқувчиларга 45 сўм стипендия тўланади.

Курслардаги ўқув муддати меҳнат стажи ҳисобига киради.

Мактаб-магазинни битирганлар янги магазинларда ишлаш учун юборилади ва уларга Тошкентдаги совет савдо техникумининг кечки ёки сиртдан ўқиш учун имтиёзлар берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Кафанов кўчаси, 65 уй (2, 5, 8, 9, 10, 1 трамвайлар, 9, 22, 31, 102 автобусларнинг «Госпитал» бозори» бекати).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 29/I да **Оққуш кўли**, 30/I да **Оққуш кўли.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 29/I да **Алишер Навоий**, 30/I да **Парвона.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 29/I да **Ёшликда берган кўнгил**, 30/I да **Паранжи сирлари.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 29/I да **Дийдор**, 30/I да **Освенцим жаллодлари.**

КИНО

29 ЯНВАРДА

Махфий миссия — «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (кечқурун).

Гўзал маликам (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кеч 8 ярмида). «ЧАЙКА» (8.45 минутда).

Экваторлик йўловчи — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кечқурун).

Тилла исирға (кеч 8.30 минутда ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли.

Фантомас; «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Дўзах остонасида — «ЎЗБЕКИСТОН» (кечқурун).

30 ЯНВАРДА

Махфий миссия — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Николай Сличенко — «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 кундуз 12, 4 ва кеч соат 8 да).

Гўзал маликам (2 серия) — «САНЪАТ САРОЙИ» (кундуз соат 5.15, кеч 8.30 минутларда), «ЧАЙКА» (кундуз соат 2.40, 5.45 ва кеч 8.45 минутларда).

Дўзах остонасида — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Сангам (кундуз соат 4 ярмида, ўзбек тилида, 3 серия), **Тилла исирға** (кундуз соат 2 ва кеч 8 ярмида ўзбек тилида) —НАВОИЙ номли.

Экваторлик пассажир (эрталаб соат 11, кундуз соат 1 да), **Анжелика — фаришталар маликаси** (кундуз соат 3 кеч 6 ва 8 да 2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ».

Фантомас (2 серия) —«ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Севишганлар — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да).

РАДИО

29 ЯНВАРЬ

ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 «Бу қишлоқ учун» деган репортаж (ўзбекча). **18.10** Ўзбек Давлат филармонияси хор капелласининг концерти. **19.20** Татар куйлари. **20.00** «ЁШЛИК» радиостанциясининг программаси. **21.00** Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча). **21.10** Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. **22.20** Енгил куйлар. **22.40** В. И. Ленин ҳақида ҳикоялар (ўзбекча). **23.15** Мақом кечаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 «Гулшан»дан саҳифалар (ўзбекча). **19.30** А. Тихонов куйлайди. **20.00** «Шашмақом»дан парчалар. **20.30** Ўзбек халқ куйлари. **21.00** Ш. Холмирзаевнинг шингил ҳикоялари (ўзбекча). **21.40** Москва. Миллионлар ленинча университети.

ТЕЛЕВИЗОР

29 ЯНВАРЬ

ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: **18.00** Телевизион янгиликлар. **18.15** «Қўлни бер, ўртоқ». Бадиий фильм. **19.25** «Меҳмонлар ҳам ҳар хил бўлади». Хроникаль-ҳужжатли фильм. **20.15** Кўрсатувлар программаси.

Ўзбек тилида: **20.20** Телевизион янгиликлар. **20.35** Ёш ижрочилар. Гулшод Отабоева. **21.15** Ота-оналар университети. **21.45** «ЕРКИН ҲАЁТ». Хотин-қизлар учун программа.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ ДЎСТЛИК ЭКРАНИ

18.00 Янгиликлар панорамаси. **18.20** Совет Армияси жангчилари учун. «Окоп қўшиқлари». **18.50** Ўзбекистон экспорти.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Кўрсатувлар программаси. **20.05** Янгиликлар. **20.15** «Объектив». Кино-фото ҳаваскорлар телевизион клуби.

21.00 Янгиликлар. **21.05** Ўқувчилар учун эшиттириш. **21.30** Миллионлар ленинча университети. **22.00** «Вақт» информацион программаси. **22.30** Рангли телевидение программаси. Хоккей бўйича СССР биринчилиги. «ДИНАМО» (Москва) — «СПАРТАК» (Москва). Танаффус вақтида янгиликлар.

00.45 Москва кўрсатувларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: **20.00** «Тошкент истиқболи». **20.20** «Океандаги завод». Телефильм.

Рус тилида: **20.30** «Сталинград жанги саҳифалари». Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 4-серияси.

21.10 А. П. Чехов туғилган куннинг 110 йиллиги олдидан. «Бевақт очилган гуллар». Телеспектакль.

ТОШКЕНТ АЛОҚА ПОЛИТЕХНИКУМИГА секретарь-машинистка, комендантлар, водопровод слесарлари, дурадгорлар, электр-монтерлар, гардеробчилар, қоровуллар, фаррошлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, У. Юсупов кўчаси, 70-уй, кадрлар бўлими (10 трамвайнинг «Алоқа техникуми», 10-троллейбус ва 8, 14-автобусларнинг «Лабзак» бекати) телефон 44-37-45, 44-37-25.

ТОҒ ҚУТҚАРУВ ШТАБИНИНГ ҲАРБИЙЛАШТИРИЛГАН ЎРТА ОСИЁ ҚИСИМГА шофёрлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Свердлов кўчаси, 14-уй.

Тошкент шаҳар Октябрь районидаги Будённий номли III-ўрта мактаб томонидан Файзулла Абдуллаев номига берилган 457428 номерли йўқолган

Ўрта маълумот тўғрисидаги **АТТЕСТАТ** бекор қилинади.

Чилонзор район ошхоналар тресты коллективи 3-нчи ошхона директори М. Орифхоновга онаси

Хайри АҲМЕДОВАНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 БЕТ 29 ЯНВАРЬ, 1970 й.

«Вечерний Ташкент» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар Дзержинский кўчаси 15-уй. Редакция телефонлари: Коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, редактор ўринбосарлари 33-29-33, 33-29-09, масъул секретарлар—33-27-22, партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари, 33-29-42, адабиёт, санъат ва маданият бўлимлари — 33-29-55, хатлар ва оммавий ишлар —33-29-70, фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари —33-27-57, саноат, транспорт ва қурилиш бўлимлари —33-27-03, ахборот бўлими —33-65-57, эълонлар бўлими —33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579 НАШР 2714. Р.06245